

Tramping ako subkultúra, ktorej som súčasťou

*Jsme trampové, věční tuláci,
jsme ptáci, kteří rozumí,
jsme zloději krásy a vandráci,
jsme plavci na voru do Země tří sluncí,
jsme, co jsme, a víme svoje,
a proto se nám jednou za týden nechce spát...*

Miki Ryvola, z filmu Potlach (1965)

Čo je to tramping?

Trampovanie (iné názvy: **tramping**, hovorovo **tramp**, osoba, ktorá trampuje sa volá **tramp**) je v širšom zmysle rekreačné táborenie v prírode (pôvodne v divočine), obyčajne spojené s pešou turistikou. V užšom zmysle ide o spôsob trávenia voľného času, ktorý je inšpirovaný westernovými filmami a knihami, hnutím skautov a woodcraftom. Vyskytuje sa napríklad v Česku, na Slovensku, v Austrálii a na Novom Zélande (tam pod názvom *tramping*).

Trampovanie sa vyvíjalo od začiatku 20. storočia v bývalom Česko-Slovensku, najprv v Česku a potom aj na Slovensku. Zahŕňa najmä táborenie v prírode, často bez stanu, len v spacích vakoch ustlaných často pri ohni. Priaznivci trampingu na výlety vyrážajú často na ľahko, vo väčšine prípadov len so spacím vakom a nožom a lyžicou, jedlo si často zaobstarajú z okolitej prírody.

V dnešnej dobe však čoraz viac zaniká to nespútané trampovanie, neviazané časom a priestorom. Stále sa nájdu ľudia, ktorí sa túlajú tak ako kedysi, teraz už však skloňujeme skôr slovo "vander".

Charakteristické znaky:

Mimo vyššie spomenutého spania pri ohni, často takzvané "pod širákom", zbalenia sa tak akoby narýchlo- pár vecí do "žracaku" (pozn. autora: batoh na jedlo), ešus, fľaša rumu, krabička cigariet, spacák, celta, gitara- medzi nesporné znaky trampov patrí hudba. Nejedná sa o jeden štýl hudby, označuje sa tým poväčšinou všetky druhy pesničiek, ktoré sa na vandroch hrajú. Či už ide o ľudové pesničky (Kdyby tady byla taková panenka..), americké country a folk (Johnny Cash, Dolly Parton, Bob Dylan..) alebo české verzie ich pesničiek (Greenhorns, Rangers...). Nedeľiteľnou súčasťou našich vandrov sú samozrejme osobnosti českej hudobnej scény, napríklad: bratia Nedvědovci, Waldemar Matuška, Michal Tučný, Jaromír Nohavica, Wabi Daněk, bratia Ryvolovci... Je zvykom, že každý, kto má hudobné nadanie, vezme svoj nástroj na potlach so sebou, takže o muziku je vždy postarané a bežne sa zlezie nespočetné množstvo umelcov. Náš kúsok lesa sa hrdí tým, že má veľmi veľkú koncentráciu hudobníkov na meter štvorcový.

Ďalším znakom, podľa ktorého spoznáte trampa na prvú je to, že na sebe má maskáčový prvok. Obliekanie je obvyklou súčasťou tohto takmer životného štýlu. Väčšina trampov, ktorých poznám maskáče neodkladá ani v bežnom živote, nájdu sa však aj takí, ktorí denne chodia v drahých oblekoch a neverili by ste mi, keby ste ich videli v lese-rozospatých, v maskáčoch s pivom v ruke. Príkladom nad príklady je kamarát Saša, riaditeľ banky, ktorého -ak by som ho nepoznala od mala- by som v obleku nepoznala, keď som ho stretla v meste.

Ďalšou kapitolou obliekania je westernový štýl, kožené prvky a nôž(prípadne kolt) za opaskom. Každý správny tramp má klobúk, ktorý sa tradične pri zapálení ohňa na znak

úcty dáva dole z hlavy. Vesty z kože alebo jelenice prenikli na Československo z amerických filmov.

Bola to doba, v ktorej každý chcel byť Joe, Jack alebo Betsy. Od toho sa aj odvíjajú prezývky trampov. Keďže naša mladšia generácia je samý Mišo a Maťo, prezývky museli nejak prísť. Nie je to nutným pravidlom, ale tramské meno sa zvyčajne viaže s nejakou príhodou. Živým príkladom je kamarát Mišo, ktorý ako malý spadol do potoka a vtedy mu prischla prezývka Čľupko, používať ju začal však až nedávno. Ja som minulý rok schytala prezývku Xandra, ako peknú skratku môjho mena, odmala som totiž bola Saša, čož mi nesesedelo. Často človek netuší, ako sa trampí volajú civilným menom.

Osobitnú kapitolu tvorí aj samotný tramský pozdrav. Zvolanie Ahoj je ustáleným zvykom, ak príde masa ľudí. V menšej skupine sa však zvykne prísť ku každému zvlášť, zalomí sa pri tom palcom a pozdraví sa. Takéto vítanie a lúčenie zvykne zabráť aj dobrú polhodinu. Dámam sa pri tom daruje bozk na jedno alebo obe líca a ak sú páni v blízkom vzťahu alebo sa dlho nevideli, bratsky sa objímu.

Tramská ideológia:

Tramping sa týka určitého životného názoru a je zameraný na nekonzumný životný štýl. Tramské hnutie je primárne založené na priateľstve či kamarátstve, prirodzenom humanizme, elementárnej úcte k druhému človeku, láske a úcte k prírode, rovnako ako aj na úcte ku slobode každého človeka. „Buď na to máš, alebo na to nemáš. Je to vzťah, nielen k prírode, samotná príroda je o ničom. Je to o kamarátstve a týchto veciach.“

Podstatnou a veľmi dôležitou vlastnosťou trampingu bolo a stále je, že nebol nikdy pevne organizovaný a všetky pokusy o organizovanosť alebo komercializáciu väčšinou zlyhali. Hoci žiadne zákony ani pravidlá nikdy neboli spísané a ani dohodnuté, napriek tomu sú uznávané a dodržiavané väčšinou ľudí, ktorí sa k trampingu hlásia.

Ako hovorí kráľ prešovských trampov: „Trampovanie nie je zaujímavé vtedy, keď je pekne a svieti slnko. Čím je horšie počasie, tým sú lepšie spomienky... Keď si zablatený, hladný, nemáš cigaretu a do najbližšej krčmy je 10 kilometrov, potom sa na to spomína...“

Tramský slovník:

Aby mi laik rozumel, sú niektoré výrazy, ktoré musím osvetliť:

Osada- menšia skupina ľudí, ktorí sa stretávajú veľmi často, tvoria niečo ako rodinu (pozn. a.: aspoň pre mňa), platia osadné a majú svoje výročné ohne. Tramská osada má okrem svojho originálneho názvu (t.j. má svoje neoficiálne nezameniteľné meno) často tiež svojho šerifa a vlajku, po vojne k týmto základným atribútom pribudli aj domovenky na rukávoch bünd a košiel.

Výročný oheň (výročák, potlach)- väčšie stretnutie trampov z viacerých osád, zväčša trvajúce celý víkend. Zahrňuje to tramské hry ako hádzanie sekerou a nožmi, strieľanie z luku a hod oštepom. Každé hry sa líšia od osady. Sobota večer patrí zapáleniu výročného ohňa, ktorý zapália kamaráti z ostatných osád. Spravidla štyria, každý prezentuje jeden oheň- sily, krásy, pravdy a lásky. Vyznávajú sa tak tramské hodnoty. Po zapálení ohňa sa hraje Vlajka (vzhŕnu letí)- tramská hymna- od Brontosaurov. Nasleduje minúta ticha za zosnulých kamarátov, s ktorými sa z úcty zdravíme. Šerif uzavrie kruh čistoty- kruh kameňov okolo ohňa, kam nesmie nik okrem pekelníka vstúpiť, až pokiaľ sa znovu nadranom neotvorí. Tým sa uctieva oheň ako čosi posvätné.

Slezina- stretnutie osady. „Tam se lidi slezou a blbnou.“

Pekelník- osoba starajúca sa o oheň počas výročáku.

Šerif- človek, ktorý osadu vedie. Prakticky jediný oficiálny post v osade, osadníci voči nemu/nej majú rešpekt.

Tramp samotár (TS)- človek túlajúci sa, nepatriaci k žiadnej osade. Zúčastňuje sa potlachov a väčšinou je vrelo uvítaný.

Môj pohľad na tramping

K trampom som sa dostala tak nejak prirodzene, prvýkrát som bola v lese, keď som mala 11 týždňov. Môj otec ešte pred vojenčinou rád chodil po lesoch aj okolo Ružína, kde stretol práve partiu trampov. Chodil a túlal sa ako Tramp samotár s prezývkou Šuni. Neskôr zavítal na výročné ohne T.O. Dlhé nože, ktorí mali flek vtedy ešte na Ružíne, v roku 1994 sa presunuli na flek Malá Canada v Drienove, kde ostali dodnes. Môj tatko sa tak niekedy okolo roku 1999 dostal do Dlhých nožov ako osadník. Moja mamina-čerstvá sedemnásťka- dostala od kolegu z práce pozvanie, nech príde do Drienova na "skúšky". Tak sme volali stretnutia mimo lesa, kde sa hralo a spievalo. Ich tradícia sa v Drienove čiastočne zachovala doteraz. Mama neváhala a prišla, zapáčilo sa jej to, tam prvýkrát narazila na trampov. Neskôr ju babkina sestra pozvala na potlach. Vierka, vtedy už manželka šerifa Dlhých nožov Sancheza, ich pozvala oboch, aj moju mamu aj môjho uja. Tú príhodu som počula už snáď stokrát. Prišli už po zapálení ohňa, všade tma a pre moju mamu neznámi bradatí ľudia. A tu sa jej jeden- s tmavosivými dlhými vlasmi, fúzami a briadkou- prihovril: „Mať o dvadsať rokov menej a si moja.“ Mama sa síce preľakla, nemohla však tušiť, že to bude človek nekôr tak blízky nám obom. Doteraz tvrdím, že Walter to už vtedy vedel. Zdržali sa na jej prvom výročaku len krátko, spať šli domov. A tak to šlo ďalej, chodila so starším bratom a neskôr sama. Keďže Vierka takto do lesa dostala aj časť maminej rodiny, nebola núdza o známych ľudí okolo. Napadá mi ďalšia príhoda, ktorá viaže s maminou mladosťou. Šla tak do lesa nabalená, pešo z dediny 3 a pol kilometra na flek. Tam k nej ako prvé pribehli bratrance, zložili jej bremeno v podobe ruksaku z pliec, strčili jej do ruky pivo a postavili je stan. Aj takto sa môžu udržiavať rodinné kontakty. Naši sa spoznali v lese, doteraz tvrdím, že nebyť trampingu, tak nie som na svete. Jedna z mojich obľubených príhod je z roku '98, kedy Dlhé nože boli spoluorganizátormi Festivalu dobrej hudby- Sigortusu, predchodcom Dobrého festivalu. Mamu, ktorá už chodila s mojim otcom, vraj balil akýsi chalan a vtedy mu Walter povedal len: „Nechaj ju, to je moja dcéra.“ Chalan sa na nich vedľa seba začudovane pozrel a, že: „Fakt?“ Oni na seba hodili pohľad, že hej. A tak odvtedy je moja mama Walterova dcéra a ja jeho vnučka. Odmala som vyrastala pri troch dedoch a všade sa s tým chvástala. Ľudia nechápali, ale mne to bolo jedno. Lúbila som ich všetkých rovnako, no Waltika možno o čosi viac. Asi to bolo tým, že na skúškach, ktoré si ešte živo pamätám, ma vždy zobral k baru a kúpil mi banány v čokoláde alebo inú sladkosť. Bol zvláštnou osobnosťou a ja som ho mala-a stále mám- neskutočne rada. Bol to človek, ktorý sa o mňa-ako aj o ostatné deti v lese, no možno trochu viac)- staral a potom aj ja oňho. Blízku rodinu nemal, skutočne mal len tramping, ale vždy sa hrdil tým, že som jeho vnučka. Dokonca ma tak aj predstavil Wabimu Daňkovi. Niektorí ľudia z lesa nevedia, či som skutočne jeho vnučka alebo nie. Je pre mňa doteraz neskutočným vzorom, ako mám žiť a zvládať všetko, čo mi život pripraví. Jeho láskyplný pohľad, smejúce sa oči a prenikavý hlas sú to, čo mi na ňom najviac chýba.

Keďže ešte nie som dosť stará, nie som zatiaľ v žiadnej osade, ale mám ich v láske všetky. Ku každej ma viaže niečo iné. Mama len prednedávnom vstúpila do Túlavých šípov.

Moje túlavé srdce nachádza práve v prírode, medzi kamarátmi, to čo hľadalo. Niektoré putá a kamarátstva sú tu večné. Som neskutočne vďačná, že som mohla vyrastať v tomto spoločenstve, pretože mi dalo naozaj veľa do života. Ľudia sú tu úprimní a praví, na nič sa nehrajú a to nášmu svetu chýba. Taká detská radosť, vtipy a veľa hudby, to je to, za čím utekáme od problémov denného sveta. Verím v to, že tramping tak ako dýcha dnes, bude dýchať ešte o dvadsať či tridsať rokov a, že ešte deti našich detí budú behať v gumákoch v potoku a učiť sa rozkladať oheň, tak ako my. Tramping ma toho veľa naučil a stále učí.

*„Ten uhlík, to je jistota, že všední dny človeka neumoří,
čas od času se podívá a řekne: je to dobrý, ještě hoří.“*

-Wabi Daněk, Ročník 47

Zdroje:

<https://sk.wikipedia.org/wiki/Trampovanie>

<https://kawi.cz/tramping/>

http://ahojahoj.szm.com/ahoj_info_August2015potlachDIhenoze.htm

<http://www.psychologia.sk/portal/?pojem=Trampovanie&veda=9122>

[http://www.frenky.sk/clanok/578/starec - kral presovskych vandrakov.html](http://www.frenky.sk/clanok/578/starec_-_kral_presovskych_vandrakov.html)